Täysistunto

Torstai 23.2.2017 klo 16.00—19.14

2.2. Suullinen kysymys turvapaikanhakijoiden ihmisoikeuksista (Ozan Yanar vihr)
Suullinen kysymys SKT 15/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Yanar.

Keskustelu

16.19 **Ozan Yanar vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Ihmisoikeusjärjestö Amnesty julkisti eilen vuosiraporttinsa. Se moitti hallitusta turvapaikanhakijoiden ihmisoikeuksien heikentämisestä. Kuten muistamme, hallitus vei monelta täältä jo suojaa saaneelta mahdollisuuden perheenyhdistämiseen asettamalla korkeat tulorajat viime kesänä. Hallitus siis sulki ovet hädänalaisilta naisilta ja lapsilta. Lisäksi hallitus rajasi turvapaikanhakijoiden oikeusapua ja lyhensi valitusaikoja, mikä taas lisää palautettujen riskiä joutua ihmisoikeusloukkausten kohteeksi. Ja tällä ihmisoikeuksia rapauttavalla kehityksellä on inhimillinen hinta. Se näkyy nyt Helsingin keskustassa, jossa turvapaikanhakijat ovat kaksi viikkoa yöpyneet pakkasessa. Arvoisa sisäministeri: mihin konkreettisiin toimiin hallitus ryhtyy korjatakseen Amnestyn raportissa esitetyt ihmisoikeusongelmat?

16.20 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä nämä arvioinnit on hyvin vakavasti otettu. Pitää ottaa huomioon, että me olemme totta kai korjanneet ja koko ajan katsomme, jos tulee tämäntyyppistä palautetta. Kuitenkin myöskin kaikki ne lait, jotka tänne on tuotu ja jotka mainitsitte, on perustuslakivaliokunnassakin koeteltu, ja ne ovat sieltäkin menneet läpi, ja lain mukaan toimitaan. Me emme ole erilaisia kuin muut maat. Meillä on hyvin samanlaiset säännöt kuin muissa vastaavissa maissa. Jos tällaista reklamaatiota tulee, niin totta kai se otetaan vakavasti.

Haluaisin korjata myöskin teidän virheellisen käsityksenne siitä, että oltaisiin nostettu niitä tulorajoja. Ne tulorajat ovat olleet jo aikaisemmin, ja silloin viime keväänä ei tehty tulorajoihin korotusta, ainoastaan laajennettiin niiden piiriin tulevien perheiden määrää.

Ja mitä tulee nyt tähän tilanteeseen, niin nämä henkilöt, jotka ovat tällä hetkellä tuolla asema-aukiolla, ovat saamieni tietojen mukaan — kun kävin heitä tapaamassa — niitä, jotka ovat saaneet kielteisen päätöksen ja ovat nyt valittaneet. [Puhemies koputtaa] Ja heidän hakemuksensa käsitellään asianmukaisessa järjestyksessä.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.21 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Amnesty nostaa raportissaan esiin yhtenä pidempiaikaisena Suomen ihmisoikeusongelmana translain muutostarpeen. On järkyttävää, että Suomi juridisesti ajaa sukupuoltaan korjaavia ihmisiä sterilisaatioon vuonna 2017. Tämä on häpeällinen tahra Suomen maineelle ja synkkä kappale historiaamme joidenkin vuosikymmenten kuluttua. Ministeri Rehula, olette ryhdikkäästi kertonut julkisuudessa, että olette muuttanut kantaanne translain suhteen ja olette valmis esittelemään eduskunnalle uuden translain, joka parantaisi sukupuolivähemmistöjen asemaa: milloin hallitus siis korjaa tämän häpeällisen ihmisoikeusongelman Suomessa?

16.22 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen kyselytunnilla, valtioneuvoston kyselytunnilla, hallitus vastaa ministereittensä suulla koko hallituksen puolesta. Ja tämän translain osalta ollaan tilanteessa, että tämän hallituksen yhtäpitävää päätöstä siitä, että laki voisi edetä, ei ainakaan tällä hetkellä ole.

Toisekseen edustaja kysyy asiasta, joka pitää sisällöllisesti paikkansa, että vuoden 2003 ja vuoden 2007 tilanne on henkilökohtaisesti muuttunut. Ja tilanne on muuttunut muun muassa ihmisoikeusvetoomusten ja ihmisoikeusjärjestöjen vetoomusten ja ennen kaikkea meidän solmimiemme kansainvälisten sopimusten vuoksi.

16.23 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä Amnestyn ihmisoikeusraportti pitää ottaa vakavasti. Suomi on paras maa meille kaikille silloin, kun jokaisen ihmisoikeuksista ja perusoikeuksista pidetään mahdollisimman hyvää huolta, oli siis kysymys vanhustenhuollosta, vammaisten oikeuksista, sukupuolivähemmistöistä tai turvapaikanhakijoiden oikeusturvasta. Kun kaikkien oikeusturvasta ja perusoikeuksista pidetään huolta, kaikilla on Suomessa mahdollisuus pärjätä.

Tästä turvapaikanhakijoiden tilanteesta haluaisin nostaa esille sen, että tässä on muodostunut sellainen oikeudellinen aukko, paperittomien ihmisten ryhmä, tämän ja viime hallituskauden hallituksen aivan loppuaikoinaan tekemän päätöksen perusteella, jossa väliaikaisia oleskelulupia ei myönnetä henkilöille, jotka saavat Suomessa kielteisen päätöksen turvapaikkamenettelyssä mutta joita ei voi myöskään kotimaahansa lähettää, jos siellä on hengenvaarallinen tilanne. Tässä on muodostunut tämä aukko, jossa näyttää siltä, että nämä ihmiset eivät saa tukea eivätkä turvaa Suomesta, ja on myös huhuja siitä, että osaa ollaan pakkokäännyttämässä Irakiin. Mikä on, sisäministeri, tilanne? Miten Suomi varmistaa näiden ihmisten mahdollisuuden saada tukea Suomessa, ja onko Suomi [Puhemies koputtaa] pakkokäännyttämässä ihmisiä Irakiin?

16.24 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme ottaneet erittäin vakavasti ne maakohtaiset tiedot, joita sieltä Irakista on tullut, ja kun hallinto-oikeus on esimerkiksi hyväksynyt sen valituksen ja olemme todenneet sen, niin Migri on ottanut sen sitten päätöksissään huomioon. Nimenomaan tämä maatieto aina vaikuttaa. Jos siellä alueella on vakava tilanne, niin sinne ei lähetetä, aivan niin kuin muutkin maat tekevät samalla lailla, niin Suomikin tekee niin. Mielestäni nyt on pystytty korjaamaan niitä tilanteita maatiedon mukaan, ja niistä kannattaa aina ilman muuta sitten tehdä valitus, jos käy niin, että tällainen väärä päätös on tehty, mutta hyvin ovat kyllä pysyneet hallinto-oikeudessa nämä Migrin tekemät päätökset, mutta totta kai, jos maatieto muuttuu, niin se muutetaan, ja nyt jo Migri on muuttanut päätöksiään.

16.25 **Juho Eerola ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvapaikanhakijoiden määrät laskivat viime vuonna reilusti siitä, mitä ne olivat vuonna 2015, ja tänä vuonna näyttää alkuvuosi vielä vähäisempiä lukemia. Myös päätösten laatu on parantunut, ja yhä pienempi prosentti saa oleskeluluvan, eli jotain on siis tehty ihan oikein.

Loppuvuodesta 2015 hallitus julkaisi usean kohdan ohjelman, jossa luvattiin lisää kiristyksiä. Ihan kaikkia niitä ei kuitenkaan vielä ole toteutettu, ja kysynkin vastaavalta ministeriltä nyt, missä vaiheessa nämä kauan odotetut toimenpiteet ovat valmistelussa.

16.26 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Silloin aikoinansa on arvioitu erilaisia mahdollisuuksia, ihan samoja kuin mitä muissakin maissa on, ja tällä hetkellähän on niitä selvityksiäkin tehty. Me olemme käsitelleet niitä ministeriryhmässä, ja esimerkiksi tässä perheenyhdistämiseen liittyvässä, mikä on tehty, on katsottu, että se taloudellisen toimeentulon edellytys on kyllä sen verran korkea, että se peittoaa niitä muita, mitä on aikoinansa ehdotettu. Siitä syystä ainakaan tässä vaiheessa meillä ei ole valmistelua, mutta meillä selvitykset totta kai jatkuvat, koska silloin aikoinansa niin on päätetty, mutta ainakaan tässä vaiheessa emme ole tekemässä muita kiristyksiä.

16.27 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tiedämme, että Afganistanin ihmisoikeustilanne tällä hetkellä on niin heikko, että sinne ei lainkaan voida palauttaa sellaisia turvapaikanhakijoita, jotka ovat jättäneet islamin ja kääntyneet kristityiksi. Näissä yhteisöissä sovelletaan šaria-lainsäädäntöä ja hengenvaara on aivan ilmeinen, jos tämä kristityksi kääntyminen ja kasteen ottaminen on tiedossa.

Nyt kun Maahanmuuttoviraston työntekijät puhuttelevat näitä henkilöitä, niin on kyllä aivan ilmeistä, että tuon uskonnollisen vakaumuksen selvittäminen ei ole helppoa, ja osa näistä kristityistä, kastetuista afgaaneista on saanut mielestäni aivan käsittämättömällä tavalla kielteisen päätöksen. Oletan, että tässä osittain on kysymys siitä, että kun on jouduttu rekrytoimaan nopealla tahdilla Maahanmuuttovirastoon työntekijöitä, niin siellä on myös osaamattomuudesta kysymys. Kysyisinkin nyt teiltä: millä tavalla tätä puhuttelua [Puhemies koputtaa] ja päätöksentekoa ohjataan, eikö kaste ja kastekoulu ole riittävä todiste vakaumuksesta?

16.28 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tärkeä huomio, että puhuttelussa ja keskustelussa pitää olla hyvin osaavat henkilöt. Ja nyt kun nostatte esille uskonnon ja sen, että jos Suomessa on kastettu, niin vaikuttaako se siihen, meidän lähtökohtaisesti kuitenkin pitää aina katsoa sitä, onko henkilö suojelun tarpeessa, täyttääkö hän ne kriteerit. Se, että tehdään kaste Suomessa, ei voi olla ainoa syy. Silloin pitää aina katsoa se, mikä on se perustelu, millä hän saisi turvapaikan. Me olemme satsanneet nimenomaan myös puhuttelun laatuun ja siihen, että otamme huomioon myös uskonnollista vakaumusta. Mutta niin kuin ymmärrätte varmasti itsekin entisenä sisäministerinä, uskonto ei voi olla ainoa syy, millä perusteella ihminen saisi turvapaikan.

16.29 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä vaalikaudella olemme tosiaan useaan otteeseen muuttaneet maahanmuuttoa koskevaa lainsäädäntöä. Suomi on kiristänyt omaa lainsäädäntöään muun Euroopan tapaan, ja varmaan osa kiristyksistä on perusteltuja ja osa ei. Silti on kuitenkin paikallaan todeta, että olemme saaneet

pitkin syksyä ja tätä kevättä lukea julkisesta sanasta myös niistä inhimillisistä tragedioista, joihin Suomen kiristynyt lainsäädäntö on johtanut, ja niistä yksilöistä, jotka tästä kiristyneestä lainsäädännöstä joutuvat kärsimään. Olisinkin kysynyt nyt hallitukselta ja vastaavalta ministeri Risikolta: olisiko järkevää, että tässä tilanteessa hallitus teettäisi kokonaisarvion näiden muutettujen lainsäädäntöjen vaikutuksista turvapaikanhakijoiden oikeusturvaan ja asemaan Suomessa, jotta tämä kokonaisuus tulisi selväksi ja välttyisimme siltä, että näitä inhimillisiä tragedioita kuulisimme jatkossa?

16.30 **Sisäministeri Paula Risikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meidän sopimukset edellyttävät, että ihmistä kohdellaan oikeudenmukaisesti. Meidän laki edellyttää sitä, että me katsomme aina henkilökohtaisen tilanteen. Me keräämme maatietoa. Me yritämme ja pyrimme aivan varmasti siihen, että ihmistä kohdellaan asianmukaisesti Suomessa. Me haluamme auttaa hädänalaisessa tilanteessa olevia ihmisiä aivan varmasti. Mutta sitten on tietysti tällaisia, joihin yksittäisiin tapauksiin, mihin viittaatte, en valitettavasti pysty ottamaan kantaa, enkä voikaan ottaa, koska ne päätökset on tehty virkamiespuolella ja he itsenäisesti tekevät.

Mutta tämä arvio: Koko ajan me teemme arviota siitä suhteessa myöskin muitten maitten käytäntöihin, ja koko ajan arvioidaan myös Suomessa sitä, mitä nämä vaikuttavat. Meillä on siitä paljonkin tietoa, miten nämä vaikuttavat. Valitettavasti sitä, mitä ihmisille tapahtuu siellä kotimaassa, me emme pysty kaikkien kohdalla seuraamaan. Meillä on vapaaehtoisjärjestö IOM, joka jonkin verran raportoi meille. Mutta kaiken [Puhemies koputtaa] kaikkiaan nämähän ovat hyvin valitettavia tilanteita, mihin te viittaatte.

Kysymyksen käsittely päättyi.